

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ КЫЗЫЛ ХООРАН КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНЫҢ ДЕПУТАТ АРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1951
август
9
ЧЕТВЕРГ
№ 156 (2330)
ӨРТЭЭ 20 КӨП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Дүк белеткелинин күрүнө планын хуусаа бетинде күөстөкөн дугайында И. В. Сталинга Тыва автономнуг областын удуртукчуларынын рапорту (1 арын).
Тараа белеткелинин дугайында И. В. Сталинга рапорт (1 арын).
1951 чылдын II кварталында ССРЭ-нин улус ажил-агыйын хөгжүдеринин күрүнө планынын хууселдезинин дугайында ССРЭ-нин Министрлер Чөвү-

лелинин чавында Төп Статистика Эргелелинин дынады (2 арын).
СОВЕТ ТУРГУЗУГ: — Областын көдээ (суму) Советтеринин социалистик чарыжынын чартык чылда түнели (2 арын).
Чер-черде бижик өөредилгези (3 арын).
Клемент Готвальд (3 арын).
Чехословакиянын ажилдын аңгызынын эрес-мадыр чоруунун дугайында кино (4 арын).

Көдээ (суму) Советтеринин ролюн бүгү хемчег-биле бедидер

Бистин областа чүс он көдээ (суму) Советтери бар. Ол Советтерде бир мун акыг депутаттар ажылдап турар. Олар болза, бистин көдээвистин мурнакчылары, социалистик Төрөн чуртувустун патриоттары, Ленин — Сталиннын партиянын кижизиткен кижилери болур.

Көдээ (суму) Советтер— күрүнө эрге-чагырганын чурттагыч чон-биле эн-не чоок харылзаалыг органдары болур. Олар улуг болгаш хөй талаларлыг ажылды чоруудуп турарлар: боттарынын девискээринге ажил-агый болгаш культур-политиктиг ажылды удуртуп, күрүнөн корум-чурумунун камгалалын хандырып, совет күрүнени быжыт-лаарынга дузалап турарлар.

Ажылчы чоннар депутаттарынын көдээ (суму) Советтерин массаларын боттарынын организацилары болуп, көдээнин ажил-ишчилерин күрүнени эргелетинге киришти-рин, оларнын чогадыкчы күштерин, инициативанын калбартын турар. Көдээ (суму) Советтерин дескиндер дүрээлеп турар муну-мун активчилер Советтеринин хүн-бүрүдөгү ажилынга кирип, күрү-нени эргелетинин школасын практиктиг ажил-биле эртин турарлар.

Көдээ (суму) Советтеринин сорулгалары чыл келген тумдун-на улгадып турар. Ол билдингир. Бистин областын көдээзинин социалистик чаартылганы дүргени-биле бурунгаарлап, көдээнин ажил-агый болгаш культураны хөгжүп, ажилчы чоннарын негедде херегелин өзүп турар. Бистин көдээвистин янзы-бүрү хевирлиг, хөй талалы амьдыралы көдээ (суму) Советтеринин удуртуп ажилын экижидерин, оларнын ажилынын аргаларын болгаш хевирлерин үргүчүлө сайзырангайжыларын негеп турар.

Ол өзүп турар негелдени ханды-ранчыг боттарынын ажил-чорудулгазын угландырып турар мурнакчы көдээ (суму) Советтери бисте чыл бүрүдө-ле көвүдөп турар. Эрткен чылдын декабрда болган чер-черин Советтеринге сонугдаларнын сонда көдээ (суму) Советтери боттарынын организас-массалыг ажилын элээн экижиткен, ажил-агый, культур-политиктиг сорулгаларын шийтирээринге депутаттарнын, доктаамал комиссияларын болгаш совет активтиг ролю бедээ, сессияларын элээн доктаамал чыдырып турар апарган болгаш боттарынын ажилынын планнашкынын экижиткен.

1951 чылдын бир дугаар чартында көдээ (суму) Советтеринин социалистик чарыжынын тилекчизи Каа-Хем районун Илинкя көдээ Совети болган. Ол көдээ Совет болза, бодуну организас-массалыг ажилын экижидип, практиктик ажилды чорударда хөй-нитиге, активке даянып тургаш, ажил-агый, культур тургузуушкунунун талазы-биле бир дугаар чартык чылда көсүк чедишкенин чеди-дип алган. Чедишкенин ажил-лаанын барымдалаш, област Советинин күүсому Илинкя көдээ Советке облсоветтиг шилчин Кызыл Тугун тывышпышаан, ону област Советинин күүсомунын хүндүлел бижии-биле шаңнаан.

Ол ышкаш 1951 чылдын бир дугаар чартында эки көргүзүглерди болган дээш Улуг-Хем районун Көк-Чыраа суму Совети, Тес-Хем районун Чыргалакты, Берг-Даг суму Советтери, Бин-Хем районун Үстүү-Өөк суму Совети, Каа-Хем районун Белбей суму Совети, Бай-Тайга районун Тээли көдээ Совети облүүсомунын хүн-

дүлел бижиктери-биле шаңнат-кылаан.

Мурнакчы көдээ (суму) Советтеринин дуржулгазы болза, Советтеринин организас-массалыг ажилын кайда-ла эки тургускап болур, кайда-ла масса-биле харылзаалыг, хөй-нитиге, активке даянып ажил-даар болур, ында ажил-агый, культур тургузуушкунунун көргүзүгери эки болуп турарын көргүзүп турар.

Ындыг-даа болза, бистин областын чамдык көдээ (суму) Советтеринин организас-массалыг ажилы ам-даа куду денелдиг болуп, ажил-агый, культур тургузуушкунунун айтырларынын чогуур негелдезинге чедир удуртпанын турар. Ындыг байдал хамыктың мурнуна район Советтеринин талазында көдээ (суму) Советтеринин ажилын экижидеринче кошка кичээ-гей салып турарында хамаржыр.

Элээн хөй райүүсомунар көдээ (суму) Советтерин четпес удуртуп, оларнын ажил-чорудулгазын кошка контролдап турар болгаш хожудап турар көдээ (суму) Советтеринин четпес ажилынын чылда-гаанарын илеретпей, ол четпестерни чайладып дугайында практиктик дузаламчыны көргүспейн турар. 1951 чылдын бир дугаар чартында Бин-Хем, Кызыл, Чаа-Хөл райүүсомунар көдээ (суму) Советтеринин ажилын хынаваан болгаш райүүсомуну хуралынга чангыс-даа көдээ (суму) Советтерин илеткелди дышпаан. Мурнакчы көдээ (суму) Советтеринин ажилынын дуржулгазын негелетпейн турар, оларнын ажилдакчыларын семинарларын болгаш чөвүлө хуралдарын эээн чорудуп турар.

Ол ышкаш облүүсомунын организас-массалыг ажилынын денелдиг бедидер, ажилды шын организастаар талазы-биле оларга практиктик дузаламчыны көргүсеринче угландыр бодунун ажилын ам-даа эле тургуспаан. Облүүсомуна даргазынын чанында каадыр сектору база-ла көдээ (суму) Советтеринин ажилдакчыларын өөредип кижизидер талазы-биле четпес хемчег ап турар.

Райүүсомунарнын болгаш облүүсомунын сорулгазы болза, көдээ (суму) Советтерин удуртуп ажилды үндөзини-биле чаартыры, ажилды шын организастаарда оларга практиктик дузаламчыны көргүзери, оларнын күрүнө эрге-чагырганын чер-черде органдары болур ролюн бедидери болур.

Көдээ (суму) Советтеринин мурнунда улуг сорулгалар салдынып турар. Ол сорулгаларын чедишкенин күөсөдирде ол Советтер болза, Сталинчы Конституция-биле оларда тывскаан эргелерин долу ажыгларын чедип алыр ужурлуг.

Көдээ (суму) Советтери боттарынын ажилынын методун сайзырангайжыдып, боттарынын девискээринге ажил-агый, культур тургузуушкунунун өзүлүг удуртукчулары болдурар дээш көдээнин партия организацилары кичээнгей салыр херек. Советтерин удуртуп экижидери, оларга хүн-бүрүдө дузалаары, оларнын ажилдакчыларыннын идея-политиктиг билин болгаш практиктик ажилга мергежип-ларын база хүлээлгези болур.

Көдээ (суму) Советтери болза, Советтиг Тыванын социалистик чаартылгазын сорулгаларын чедишкенин шийтирээр дээш демиселче ажилчы чоннарынч даянычы организакчылары болур ужурлуг.

Дүжүт ажаап алышкыны болгаш көдээ ажил-агый продуктуларынын белеткели

Белоруссияга болган илгиз хүннөр тарааларын бижарын түргедеткен. Республиканын мурнуу областарында күзүн чажып тараан тарааларын ажаап алышкыны эгелдөө. Брест областынын элээн хөй көдээ ажил-агый артельдери тарааны бышканан кезе бергенер. Дүжүт ажаап алышкыны Броднап, Болес, Полоц болгаш өске-даа областарда база эгелдөө.

Измаиль, Херсон болгаш Украинанын, Запорожье болгаш Одесса областарынын чамдык районнарында хлопчатниктин чекетелишкенин эргекен чылдардан 12—15 хонуктар мурнап эгелдөө. Таратынган шөлдери хынамык ажаарын колхозчулар организастааннар. Хлопчатниктин

республикада дөрткү, а хөй-хөй колхозтарда бешки культуваасташкыныч кииркенер.

Иванова областынын колхозчу шөлдери байлак дүжүт бижып турар чамдык черлерде көк-тара кижиден бедик.

Областын көдээ ажил-агый ындыг бедик бүдүрүкчүлүг техника-биле кажан-даа хандыртпанын чорбаан. Тараанын кезишкенинге болгаш бастырышкынынга 300 ажыг комбайнар, чүс-чүс кезер машиналар болгаш бастыра машиналар ажылдатпаныр. Лен ажаап алышкынынга лен комбайнары бир-ле дугаар херегелетинер.

(СЭТА).

МОСКВА, КРЕМЛЬ

ССР Эвилелинин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы эш Иосиф Виссарионович СТАЛИНГА

Тыва автономнуг областын колхозтары болгаш арат ажил-агыйлары дүк белеткелинин күрүнө планын хуусаа бетинде 146,5 хуу күөстөкөн эргим Иосиф Виссарионович Силерге илеткеп тур бис.

Бистин улуг Төрөн чуртувустун күчү шыдалын улам ынай быжыглары дээш демисепишаан, областын партия, совет, көдээ ажил-агый болгаш белеткел органдары Улуг Октябрын 34 чыл оюнга чедир пландан ажыр 500 центнер дүктү күрүвөгө бээр дээш бүгү күженишкенин салырын эш Сталин Силерге бүзүредип тур бис.

ВКП(б)-нин Тыва обкомунун секретари С. ТОКА. Ажилчы чоннар депутаттарынын Тыва область Советинин күүсомуна даргазы А. ЧИМБА. Белеткелдер Министрствоунун Тыва область талазы-биле төлээзи А. ПАНКОВ. Көдээ ажил-агыйнын Тыва область эргелелинин начальниги И. ЦЕВМЕНКО.

ССР Эвилелинин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы ЭШ ИОСИФ ВИССАРИОНОВИЧ СТАЛИНГА

Украин ССР-нин Измаиль облазынын эр, херээжен колхозчулары, МТС-тер болгаш совхозтар ажилдакчылары, көдээ ажил-агыйнын тускай эртемчилери тараа белеткелдеринин күрүнө планын (кукурузга болгаш чинге-тарга чокка) хуусаа бетинде 102 хуу күөстөкенин болгаш тараа культураларын ажаап алышкынын доосканын эргим Иосиф Виссарионович Силерге илеткеп тур бис. Бо чылын 1950 чылга бодарга 3540 мун пуд хөй тараа культуралары күрүнөгө дужаатынган, ыңчаарга кызыл-тас 3422 мун пуд хөй дужаатынган. МТС-терин ажилдап бергени дээш тырсыкан счёттарын талазы-биле күрүвөгө тараа дужаалгазын колхозтар үргүлчүлөп турар.

Областын колхозтары болгаш совхозтары күзүн болгаш чазын чажып тарып культураларын үрезинери-биле боттарын бүрүн хандыргав. Колхозтар ам мал чемы, магадылал, үрезин, курлавыр болгаш нитинин өске-даа фондунун тургузуп турар. Нитинин артель ажил-агыйын улам ынай быжыгларынга болгаш хөгжүдеринге үндөзилөөш, колхозтар мал ажилынын түдүгларынын, хөөлбектерин, терек суг моондактырын болгаш бүдүрүлгенин өске-даа түдүгларынын туудушкунууга хөрөңгалер үндүрүп бээрин көвүдөдип турар. Нитинин ажил-агыйын бүгү тала-биле хөгжүтүшпөөш, колхозтар колхозчуларын материалдыг чагай чоруун бедидип, күш-күннеринге натура болгаш акша орулгаларын хуваалдазын көвүдөдип турар.

Колхозчулар, МТС-тер болгаш совхозтар ажилдакчылары, көдээ ажил-агыйнын тускай эртемчилери мал ажилыга быжыг чөм суурну тургузар, хөвөнниң, кукурузанын болгаш өске-даа орай ажаап алыр культураларын ажаап алышкынынга белеткел, күсүк тарылгавы чогуур өйүндө болгаш шынарлыг өртнер талазы-биле күженишкенин ажилды чорудуп турар.

Партия болгаш совет организацилары, эр, херээжен колхозчулар, МТС-тер болгаш совхозтар ажилдакчылары хөвөн чиг-эден, кукурузаны, тарымал тоорукту болгаш көдээ ажил-агыйнын өске-даа продуктуларын белеткээринин планнары хуусаа бетинде күөстөкөн турарыч бөгү күштерин салырын эргим Иосиф Виссарионович Силерге идегедип тур бис.

Украинанын КП(б) Измаиль обкомунун секретари А. ФЕДОРОВ. Ажилчы чоннар депутаттарынын Измаиль область Советинин күүсомуна даргазы М. КУЗЬМЕНКО. ССРЭ-нин Белеткелдер Министрствоунун Измаиль область талазы-биле төлээзи А. ЛИСОГОР. Көдээ ажил-агыйнын Измаиль область эргелелинин начальниги Е.ШАПОВАЛОВ.

Дүжүт ажаап алышкынынын баштайгы хуннеринде

Ажаап алышкынынын баштайгы хуннери

ТЭЭЛИ. (Телефон-биле). Бай-Тайга районун колхозтары дүжүт ажаап алырын организастыг белеткенип турар. Колхозтарын ховуларында тарааларын үнүжү чагай болгаш тараалар дүрген быжып турар.

Көп-Сөөк сумуда «Тилелгел» колхоз август 5-те тарааны бышканан кезип кирипкен. «Тээли» колхоз август 6-дан эгелеп кирген, ол ышкаш Көп-Сөөк «Дөн-Терек» колхоз дүжүт ажаап алышкынынче август 7-ден эгелеп кирген.

Анаа районун бүгү колхозтарын даргалары, колхозтарын хову бригадирлери, суму Советтеринин даргалары, көдээ ажил-агыйнын тускай эртемчилери болгаш механизаторлар киришкен. Ол чөвүлө хуралга тараа ажаап алышкынын кыска хуусаа иштинде чидирг чок чорудар дугайында айтырны чугаалашкан.

С. САМДАН.

Каа-Хемниң колхозтары

САРЫГ-СЕП. (Телефон-биле). Каа-Хем районун колхозтарынын ховуларында чагай тараалар быжып турар. Чазын улуг күженишкенин үндүрүп тургаш тарып алган тарааларын дүжүдүн чогуур өйүндө чидирг чок ажаап алыр дээш районун колхозчу тараажылары улуг кичээнгей салып турарлар.

Сарыг-Сеп көдээ Советте Вооспилов аттыг көдээ ажил-агый артели август 5-тен эгелеп тарааны быш-

каннап кезеринче кирипкен. Хову бригадир эш Мурыгин баштаан бригада бир жаткалыг, ийи лобогрейкалыг ажилдап турар. Олар ол хүн үш гектар тараа кескен. Ол-ла көдээ Советте «Октябрь 14 чыл ою» колхоз база ол хүн бир лобогрейкалыг кезип кирген.

Бүрөн-Хемде «Сталинчы орук» болгаш Федорова суурда «Октябрь 30 чыл ою» колхозтар август 6-да тарааны бышканан кезеринче база кирипкен. М. ШОЖАЛ.

Хову же үнүп турарлар

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Улуг-Хем районун колхозтары тарааларын бышкан шаан барымдала тараа ховуларынче уурук-суурдук үнүп турар.

Ийи-Тал сумузда Димитров аттыг колхоз август 5-те ийи машина-

биле оюк-деликтеп кезип кирген. Эйлинг-Хем сумузда Сталин аттыг колхоз август 4-те, ыңчаарга Чаатыда Киров аттыг болгаш Эжымде Калинин аттыг колхозтар август 6-да кезип киргилдөөн.

В. ПАВУ.

Хүндүлел Самбыразы

ВКП(б) Улуг-Хем райкомунун болгаш ажилчы чоннарын депутаттарынын район Советинин күөсөкчи комитединин илереткенин өзугаар мал чөм белеткээринин талазы-биле моон алаада мурнакчыларын областын Хүндүлел самбыразына кирип турар.

Өшкү-Саар Кыргыс Лама—Сталин аттыг колхозтун комсомол организациязынын секретари, аъттын сиген кезер машиназы-биле хүн-бүрүдө нормазын ажыр күөсөдип, 4—4,75 гектар сигенин кестирип турар.

Кыргыс Маадыр—«Свобода труда» колхозтун колхозчузу, хол кадыры-биле сиген кезер нормазын хүн-бүрүдө 200 хуу күөсөдип турар.

Донгак Манзыркыч—«Свобода труда» колхозтун колхозчузу, аъттын сиген кезер машиназы-биле нормазын хүн-бүрүдө ажыр күөсөдип, 4—4,5 гектар сигенин кестирип турар.

Блинов Климентий Фатеевич—«Свобода труда» колхозтун колхозчузу, аъттын сиген кезер машиназы-биле нормазын хүн-бүрүдө 120 хуу күөсөдип турар.

Биче-оол Ховалыг—«Кызыл тул» колхозтун колхозчузу, сиген кестирер машина-биле хүн-бүрүдө 4—4,4 гектар сигенин кезип, нормазын ажыр күөсөдип турар.

Маскы Кыргыс Саргыкаевич—«Кызыл тул» колхозтун сиген сараттакчызы, нормазын 150 хуу күөсөдип турар.

Кошкар-оол Кыргыс—«Кызыл тул» колхозтун 65 хярлыг кырган колхозчузу, сиген сараттаар нормазын 200 хуу күөсөдип турар.

Биче-оол Түлүш—«Кызыл тул» колхозтун колхозчузу, хөпөөн салыр нормазын 100—120 хуу күөсөдип турар.

Хуна—(тракторист), Ленин аттыг «Кызыл тул» колхозтарга тракторун сиген кезер машиназы-биле хүндө 20 гектарын кестирер тургаш, 22—24 гектар чедир кестирип турар.

Биче-оол—Ленин аттыг «Кызыл тул» колхозтарга тракторун сиген кезер машиназынын машинистизи, чангыс эвенога 10 гектар кестирер тургаш, 11—12 гектар сигенин кестирип турар.

Темир-оол—Ленин аттыг колхозтун комсомол организациязынын секретари, тракторун сиген кезер машиназынын машинистизи, бир сменада 10 гектар кезер тургаш, 11—12 гектар сигенин кестирип турар.

Торжук Ооржак—Ленин аттыг колхозтун сиген сараттакчызы, нормазын 125 хуу күөсөдип турар.

Суван Түлүш—Ленин аттыг колхозтун колхозчузу, аът дыр бажы-биле сиген бөлөр нормазын 150 хуу күөсөдип турар.

Таня Түлүш—Ленин аттыг колхозтун колхозчузу, аът дыр-баажы-биле сиген бөлөр нормазын 105 хуу күөсөдип турар.

Чолак-оол Түлүш—Ленин аттыг колхозтун колхозчузу, чөм-вер силостаашкынынга ажилдавышаан, нормазын 112 хуу күөсет кен.

Мамай Донгак—Ленин аттыг колхозтун колхозчузу, хөпөөн сөөртүр нормазын 110 хуу күөсөдип турар.

Кызыл-оол Кыргыс—Ленин аттыг колхозтун колхозчузу, хөпөөн салыр нормазын 110 хуу күөсөдип турар.

Шура Түлүш—Ленин аттыг колхозтун колхозчузу, хөпөөн салыр нормазын 110 хуу күөсөдип турар.

А. ДАРЖАЙ.

Малга хөй чөм белеткээр

ЧАА-ХӨЛ. (Телефон-биле). Чаа-Хөл районун колхозтары болгаш хуу ажил-агыйлары малга быжыг чөм суурну белеткээр дээш сиген ажаап алыр ажилдын темпизин кошкатпайн үргүлчүлөп турар.

Район нитизин-биле август 5-те сиген планын 55 хуу күөстөкөн болгаш силос салырын планын 173 хуу күөстөкөн. Сиген ажаап алырын талазы-биле Ак-Туруг сумуда Ленин аттыг колхоз август 5-те сиген планын 84 хуу, силос салырын 120 хуу күөстөкөш, районун өске колхозтарынын мурнуку одаурунда

чоруп турар. Ол ышкаш Үрбүндө Сталин аттыг колхоз сиген планын 73 хуу, силос салырын планын 114 хуу күөстөкөн.

Ак-Туруг суму Совети (даргазы эш Тугар-оол) сиген ажаап алырын талазы-биле районун өске суму Советтеринин мурнунда чоруп турар. Ыңчаарга Чаа-Хөл суму Совети (даргазы Норжук) болгаш ош ышкаш Хереме суму Совети база бо ажилдын талазы-биле районун суму Советтеринин доразы болуп турар.

А. ДАРЖАЙ.

Чаа-хөлчүлөр чаа дүжүт ажаап алышкынынче кирипкен

Чаа-Хөл районун тараажылары 1951 көдээ ажил-агый чылында элбекшилдиг дүжүтү чыгуруп алганнар. Колхозтарын шөлдеринде магаданчыг чагай тараалар ажаап алышкынынче бүгү күштү хайныктырып үндүргөн.

Кара-Талда улгатыр катышкан «Победа» көдээ ажил-агый артелинин тараа культураларында 120 гектар кызыл-тас бышкан. Колхозчулар дүжүт алышкынынче август 4-тен эгелеп кирипкенер. Артелини хову турлаанча баштайгы хүн 35 кижилгик бригада үнген, ында «Сталинец—6» деп комбайн, 2 жаткалар соксаал чокка ажилдап турар.

Ажылды баштайгы хүннери күш-ажылдын организастыгын, бедик темпизин болгаш дүжүттүн экинчи чыгынын илередип турар. Ийи хүндө 45 гектарнын тараазын кескен, оон иштинден комбайн 20 гектарнын тараазын ажаап, азы га бүрүзүндөн ортумаа-биле 15 центнерин ап турар. Артелини шөлүнче чаа-чаа күштер улам немешип турар.

Элбекшилдиг дүжүттү чидирг чокка алыры дээш чүткүлдүг демисел районун тараа шөлдеринде массалыг калбарган. Молотов аттыг колхозтун хову турлаанда тараа кестирер 3 машина, хол кадырылыг

17 киж ажилдап кирген. Ында машинист Сапог хүндө 3,5 га нормазын 4 га кылдыр. Оолчукай жатка-биле 4 ганы кестирер тургаш 5 ганы күөсөдип турар.

Турлагда агитаторлар база ажилдап үнгөн, көргүзүп самбыразын организастап турар, эш Түүвүн редакторлаан «Шалыпчы» деп хана солуну үш хүн 2 катап үнгөн. Шөлдө шупту 48 киж ажилдап турар, артель бүгү күжүн дүжүт алышкынынче угландырып кирген.

Ак-Туругда Ленин аттыг колхозтун 60 ажыг гектар арбай бышкан. Колхозчулар дүжүт алышкынынче август 5-тен эгелеп 20 хол кадырылыг, аппараттыг 2 машиналыг кирипкен, баштайгы хүн 15 гектарнын тараазын кезип алган. Күш-ажылдын организастыгын, темпизин эки, ында Анай-оол, Бадина, Төпте, Барыс-маа ышкаш 2—3 норманы күөсөдип турарлар хөй.

Кызыл-Дагда «Бурунгаар» Үрбүндө Сталин аттыг колхозтар база ажаап ап кирипкенер, ылангыя Сталин аттыг колхозтун шөлүндө ду чоруур комбайн база ажилдап турар. Районун колхозтары баштайгы дүжүттү күрүчөгө кииреринге кызыл коштарын белеткей берген.

К. ОНГА.

Чер-черде бижик өөредилгези

Мурнакчы ажылдыг комсомолчу

Бий-Хем районун Баян-Кол сумузда Сталин аттыг колхозта комсомолчу Толуш Биче-оол ында кызыл-өг эргелекчиини ийи чыл дургузунда эки ажылдап келген. Эш Биче-оол сөөлгү үедө клуб эргелекчинде болгаш суму Советтин секретаринде ажылдап турар. Хөй-ниитичи болгаш культурамассалыг ажылдарга идепкейлиг кирип келгенин түнелинде, областың болгаш районун Хүндүлел самбыразына БЗКСМ обкомунун Хүндүлел бижик-биле база шаңнаткан. Бо чылын эш Биче-оол культурамассалыг ажылдарга идепкейлиг кирип келген.

Ким-оол ол колхозта бижикти билбес болгаш биче билер кижилерни бижикти эки билер кылдыр өөредип деп уруг херекке Танды районун Бай-Хаак чеди чыл школынын өөреникчилери идепкейлиг кирип турар. Кайа өөредилге чылы төнгөндө өөреникчилер Ким-оол, Маняй-оол, Седен-оол, Ян-оол болгаш Мянчир олар чаа өөредилге чылы эгелегичеге чедир хөй-хөй кижилерни бижикке өөредип деп хүлээлгенин ап, тус-тус черлерге чонуп чоруткан. Ам бо үедө олар ол хүлээлгенин эки күөседип турар. Районун Сталин аттыг колхозунда барган

Аныяк культурамейжилер

Областа бижикти билбес болгаш биче билер кижилерни бижикти эки билер кылдыр өөредип деп уруг херекке Танды районун Бай-Хаак чеди чыл школынын өөреникчилери идепкейлиг кирип турар. Кайа өөредилге чылы төнгөндө өөреникчилер Ким-оол, Маняй-оол, Седен-оол, Ян-оол болгаш Мянчир олар чаа өөредилге чылы эгелегичеге чедир хөй-хөй кижилерни бижикке өөредип деп хүлээлгенин ап, тус-тус черлерге чонуп чоруткан. Ам бо үедө олар ол хүлээлгенин эки күөседип турар. Районун Сталин аттыг колхозунда барган

Ким-оол ол колхозта бижикти билбес болгаш биче билер кижилерни бижикти эки билер кылдыр өөредип деп уруг херекке Танды районун Бай-Хаак чеди чыл школынын өөреникчилери идепкейлиг кирип турар. Кайа өөредилге чылы төнгөндө өөреникчилер Ким-оол, Маняй-оол, Седен-оол, Ян-оол болгаш Мянчир олар чаа өөредилге чылы эгелегичеге чедир хөй-хөй кижилерни бижикке өөредип деп хүлээлгенин ап, тус-тус черлерге чонуп чоруткан. Ам бо үедө олар ол хүлээлгенин эки күөседип турар. Районун Сталин аттыг колхозунда барган

А. БОЛГУМ-ООЛ.

Бижик өөредилгезиниң ажылын экижидер

1951 чылдын төңүзүңгө чедир бистин областың бижик билбес чогуур назылыг чонун бижик билер кылдыр шуптузун өөредип дугайында чугула политиктиг сорулга салдырган. Бижик билбестери нийтизибиле бижик билер кылдыр өөредип дээш «Тере-Хөл» районун партия, совет, хөй-ниити организациялары элээн ажылдарын чорудуп турар.

Колхозта болгаш сумуларда 15 кезек бижик өөредилгезиниң бөлгүмнерин тургускан. Бижик билбес болгаш биче билер 149 кижилерин 39 культурамейжилер бижикке өөредип турар. Культурамейжилер 55 кижини шуут бижик билер кылдыр өөреткен. Бижик билбес чорукту узуткаар талазы-биле ажылдап кайы хире чоруп турарын, бижик билбес турган чеже кижини шуут кылдыр, бижик биче билер турган каш кижилер бижикти эки билер кылдыр өөренип алганын түнпөң көөрү-биле районун чеди чыл школынын башкылары көдээ черлерге тур ажылдап чорупкан.

«Большевик» колхозта эге школынын башкызы эш Сарыг-оол бо чылдын чайынында бижик билбес 2 кижини бижикти билер кылдыр, бижик биче билер 10 кижини бижикти эки билер кылдыр, ош ышкаш культурамейжи Судуу бижик билбес 2

кижини болгаш бижикти биче билер 4 кижилерни бижикке өөреткен. Бидыг болза-даа, бижик билбес чорукту узуткаар талазы-биле ажал-даа четпес чоруп турарын айтыры чугула. Районун чогуур назылыг чонундан чеже кижини шуут бижик билбес, бижик биче билер кижилер кажал дээрзинин дугайында тодаргай шын үчөт-данзы амдыгаа чедир чок болуп турар. Бижик өөредилгезиниң бөлгүмнерин, культурамейжилер удуртур, оларга дуза чедирер талазы-биле, партия, комсомол эге организациялары болгаш суму Советтери тодаргай ажал чорутпайн турган. Бичангаш партиянын Тере-Хөл райкому бижик билбестин узуткаар талазы-биле ажылдыг четпестерин дарый чайладыры-биле хемчеглерин чорудуп эгелээш. Бижик өөредилгезиниң чоруп турар байдатынын дугайында районо эргелекчизи эш Ширнеиниң ителкенин ВКП(б) райкомунун бюрозунга дыннаан болгаш ол дугайында тускай шитирип үндүргөн. Бижик билбестерин бижикке өөредип, бижик биче билерлерин эки билер кылдыр өөредип дугайында ажалды улам-на күштелдирер, ылангыя бижик өөредилгезиниң эрткининиң түнелдерин кылып үндүрери чугула. А. ДОРЖУ.

Зооветеринар ажылдакчыларынын чедишкннерин улам быжыглаар

ССРЭ-нин Министрлер Чөвүделери «Колхозтарын болгаш совхозтарын нийтинин продуктулуг мал ажылын хөгжүдериңиң үш чыл планынын дугайында» 1949 чылдын апрель 18-те үндүргөн бодунун төөгүзүг доктаалыга зооветеринарнын тускай эртемниглериниң ролин бедиткен. Бистин областың ветеринар ажылдакчылары колхозчу малчынар-биле сырый кады ажылдакчыга, бистин партиянын болгаш совет чазактын ол төөгүзүг шитирерин амдыралга боттандырар талазы-биле күрүне шылгалдазын түдүп, нийтинин мал ажылын хөгжүдериңиң болгаш оон продуктулуун бедилер планын күөселдизин түнелин үндүрүп турар.

Нийтинин мал ажылын хөгжүдериңиң үш чыл планындан үнүп турар сорулгаларын шын билген тускай эртемниг ветеринар болгаш зоотехник ажылдакчылары колхозтарын мал ажылын фермаларын хандырып турар боттарының практиктиг ажил-чорудулгазынга көсүк экижидилгени чедип алган болгаш эпизоттуг, эмнелге-профилактиктиг болгаш диагностика хемчеглериниң планынын күөселдизин хандырган. Чижээ, Бий-Хем районун кол ветеринар эмчизи эш Горбунова, Эрзин районда зооветеринар эргелекчизи эш Соломакин, кол зоотехник эш Шеголев олар зооветеринарнын тускай эртемниглериниң ажылын бидилгип организаастаан болгаш нийтинин мал ажылын хөгжүдериңиң үш чыл планын күөседириниң херезинге колхозчу массанын калбак киржилгезин хандырган.

Оон аңгыда боттарының районнарыга зооветеринар ажылын бааргай эвес организаастап турар элээн хөй аныяк зооветеринар ажылдакчылары областа бар. Ылангыя Бай-Тайга районда кол ветеринар эмчи эш Рубашкин, Барыш-Хемчик рай онда эш Гондин болгаш өске-даа

элээн хөй эштер ук районнарга чаа ажылдаан, районнарын байдалы-биле таныш эвес хирезинде эпизооттуг хемчеглерге удур ажылды элээн экижиткен. Ол чедишкннер болза, колхозчу малчынарнын ортузунга зооветеринар пропагандаларын шын тургусканынын ачызы-биле чедип алдырган.

Зооветеринар ажылдакчылары ажалда четпестерин илердеп, оларны узуткаар хемчеглерин ап, зооветеринар өөредилгезин организаастап мал чевнериниң балансынын чогазалар, бүдүрүкчү малды шилип алыр, малдын элдержилге кампаниязын эртерер талазы-биле колхозтарга дузалыкчы көргүзүп турар. Халдавырлыг аарыгларга уаур хемчеглериниң шын планын ашыккыны, оон чогуур өйүндө тода күөселдизин кодуруну болгаш көдээ ажил-агый малдарынын өске-даа халдавырлыг аарыгларын бүрүнү-биле узуткаар арганы хандырган. Ол талазы-биле эң-не менди эвес турган Бий-Хем, Эрзин районнарга халдавырлыг аарыгларын когун үскөн.

Бистин областа биче колхозтарын улгатыр катыштырганының соонда зооветеринар ажылдакчылары тускай эртемниглериниң ажалы улам-на хөй талагы болгаш үрө-түңнелдиг апарган. Нийтинин мал ажылын хөгжүлдизин дээш, чер ажылын культуразы бедилери дээш кызмак ажалдап турар зооветеринарны экинчи хөйүп адап болур.

Зооветеринар ажылдакчыларынын сонгаарладып болбас сорулгазы болза, колхозчу малчынарнын социалистиг чарыжын боттуг удуртур, оон күөселдизин дээш могаг-шылаг чок ажылдаары болур. Нийтинин мал ажылын хөгжүдериңиң планы областың бүгү зооветеринар ажылдакчыларынга улуг шылгалда. Олар ол шылгалданы кончуг эки тудар ужурул.

С. ОБУХОВ.

көдээ ажил-агыйны область эргелелин кол эмчизи.

Кызымакай ажылдыг эмчи

Бай-Тайга районун Көп-Сөөк сумузунда кижиниң эмчизи эш Чурилина областың кадык камгалат килдининиң айтышыккынын өзугаар 1950 чылда ол сумда кижини эмнелгезиниң салбырында ажалдап кирген. Таңсыя Петровна Алдай крайга фельдшер-акушерка школанынын өөредилгезин дооскан соонда, улуг үр болбаанда ажалга томуйлаткан турган. Практиктиг ажалга киргеш чылгыш четпез болза-даа, эш Чурилина эмнелге ажалыга кызмак, аксеткилдиг чорун көргүскөн. Ол эмчи болза, аарыг кижилерни эптгиздээ-биле хүлээп ап, оларны эмнел экиртип турар. Чүгүле суму төвүңгө аарыг кижилерни эмнел турар эвес, харын сумунун ырак участкарынга үргүлчү барып, араан кижилерге эмчиниң дүргөн дузазын чедирип турар.

Х. ТААН-ООЛ.

Район бюджетиниң орулгалыг болгаш чарылгалыг талазын чөп боттандырар

1951 чылдын ийи дугаар кварталында Сүт-Хөл район бюджет сан-хөө планынын орулганын нийтизибиле чедир күөсетпезе-даа, бюджеттик кол орулгаларын элээн чедишкнниг күөсеткен. Ылангыя улус ажил-агыйн хөгжүдериңиң күрүнчээшкенин 116,7 хуу, машина-трактор станциязындан ашканын натуратөлөвирин 109,0 хуу күөседип турар.

Район бюджетиниң орулганының кол кезиниң эжелеп турар күрүнчээшкенин Хөр-Тайга суму Совети (даргазы эш Сарыг-оол) — 102,2 хуу, Сталин аттыг колхоз (даргазы эш Шокпаа) — 101,1 хуу, Сүт-Хөл суму Совети (даргазы эш Дажи) — 100,7 хуу, Киров аттыг колхоз (даргазы эш Очур) — 100 хуу күөсеткенер.

Районун сан-хөө аппаратының ажылдакчыларынын сула ажалдаанынын ужурундан акша-хөрөңгикирилдизиниң дугайында райкүөскөмун болгаш сумулар Советтериниң удуртулганынын кошкаандан ийи дугаар кварталда бюджетке кирип алза чогуур 42 муң 200 рубль орулганы чедир кирип ап шыдаваан. Райсаң килдинин кол орулгалар инспекторлары Ачыты, Очур-оол бо талазы-биле ажалды дыка кошмак чоруткан.

Районун херегел кооперациязы бюджетке 16 муң 20 рубльди чедир кирбээш, чугула херегел бараанарын чогуур өйүндө чедип албайн, бараан саарылганын казартырыңче сагыш салбайн турганы-биле орулгалар кирилдизин күөседип шыдаваан.

Чурт бюджетинге кирзе чогуур 26 муң 400 рубль түнүг үндүрүп чылазын кирбээш, бот-онаалда үндүрүүн чылдызы Кызыл-Тайга, Бора-Тайга, Хөлчүктүг сумуларда четпес чоруп турар. Чонун культуразынга, орук көөрүртүлгелер тудуун

га хереглээр акша-хөрөңгик чылазын чогуур өйүндө чорударынын районун сан-хөө аппаратының ажылдакчылары, көдээ суму Советтери улуг кичээниг сайбаан.

Районун улус өөредилге килдизи, кадык камгалат, көдээ ажил-агый килдистери акша-хөрөңгик чогуур өйүндө чөп чарыгдавайн турар. Ол дугайында хыналда ажал чоруван. Район бюджетиниң чарылганынын талазы-биле райсаң килдизи, оон бюджет инспектору эш Ондар бо эртек кварталда албан черлеринге болгаш организацияларга чогуур хыналда чорутпайн турган.

Район төвүн чагайжыдарынга көрдүнгөн акша-хөрөңгик чогууру-биле чөп чарыгдаваан, оон кол нуруузу электри станциязынын дериглерин өөртүрүңге, оон эргелекчизи эш Шеткинниң албага чоранынга, оон шалыңыга чарыгдатынган. Район төвүн чагайжыдарынын талазы-биле кылган ажал барык-ла чок, бир чыл дургузунда электри станциязын чогуур ажалгалта кирип шыдаваан. Областың коммунал ажил-агый чери бо электри станциязын дарый ажалгалта кирип дугайында боттут хемчеглер албаан.

Ам кол сорулга болза, моон мунда сан-хөө ажилдакчыларының чөвүлел хурааныга хүлээп алган социалистиг чарыштын хүлээлгелерин, район бюджетиниң орулгалыг болгаш чарылгалыг талазын бүрүн долдур күөседип дээш сан-хөө аппаратынын ажилдакчылары күженишкнниг ажил чорудар. Районун улус ажил-агыйн, ылангыя улус өөредилгезин, чаа өөредилге чылынга уткуштур школалар белеткенин соксаал чокка үргүлчү ажалдакчылары районун сан аппаратынын ажилдакчыларынын дорт хүлээлгезин болур.

М. МАНДЫК.

Сүт-Хөл районун саң килдинин эргелекчизи.

Нуш ажылынга ничээнгейни улгатырар херек

Улуг-Хем районун «Кызыл тука» колхозта Савый эргелекчилезин куш фермазы бар. Ол фермага баштайгы үезинде 92 дагаалар турган. Бо куш фермазының ажалы чогуур негелдизинге чедир тургустунмаан болгаш куштун азыралы кончуг багай.

Куштарын азыраарыга мергежил ажалынын Күртүмааны ол хүлээлгезинден хостааш, оун сизен ажалыңче чоруткан. Оон орунда ол ажалга мергежил чок 63 харыг Седиваа угбаны кирген. Амгы үедө дагааларын азыралы чогуур негелдизинге четпейн турар. Дагааларын турар чер-биле хандыраанынын ужурунда болгаш чир чөм-биле хандырабайн турарында дагаалар арган, дүгү газара берилээш. Дагааларны кызыл хараганын черде

тургузуп, ону үргүлчү карактавайн турарынын ужурунда 92 дагааларны 26-зы чиккен.

Колхозтун куштарынын багай ажалгазынын тодаргай барымдазы болза, бир өгөн дагааны мал эмчизин шинчип көөргө, дагаанын кодузунга хөй сай болгаш өске-даа чүүлдерден өске чүү-даа чок болган. Ол чорук дагааларын чөм-биле хандырылга чогуур илердеп турар.

Колхозтун куш ажылынын шынарын экижидип, куштун турар черин кылып, чөм чүүү-биле хандыраанын кичээнгейни салыры тугула, база куш ажылын чугулага көрбөс, оон ажалгазын баксыраткан кижилерге чогуур харысалганы хүлээлгел херек.

Х. ТЕМИРЕЛ.

ДЕЛЕГЕЙНИҢ КОММУНИСТИГ ШИМЧӨЭШКИНИНИҢ ШЫЛГАРАНГАЙ ДЕЯТЕЛЬДЕРИ

КЛЕМЕНТ ГОТВАЛЬД

Чехословак улустун сөөлгү 30 чылдардагы төөгүзүңгө Клемент Готвальдиниң ады бижитиниң чаңгыс-даа арын чок. Клемент Готвальд—Чехословакиянын бөдүүн кижилериниң аас-кежи дээш эрес маадырлыг демесчизи, оларнын бүгү тиңелгелериниң шылгарангай организачызы.

Ленинниң болгаш Сталинниң шынчы өөреникчизи Готвальд бодунун бүгү күштерин, талантынын, билин улустун херезинге, социализм тургузушкунунун херезинге берип турра. Готвальдиниң удуртулганынын күштүг болуп турарынын кол үндизин болза, нийтиле хөгжүлдизиниң хоойлу өзүгаар болуп чорун ханы билеринде, Чехословакиянын боттут байдалыга марксизм-ленинизмни шыны-биле болгаш чогаадыкчы тынаныгы-биле ажалдап билеринде, күчүлүг Совет Эвилелинги шынчызында болгаш улуг Сталинга бердингенинде.

Чехословакиянын коммунист партиянын даргазы болгаш Чехословак республиканың президентизи Клемент Готвальдиниң ады чуртта бүгү улустун ынакшылы-биле хүрээлеткен.

Клемент Готвальд 1896 чылдын ноябрь 23-те төртүңгөн. Бодунун күш-ажылы амыдыралын бичезинде эгелээш Готвальд кезек үедө бызаачы болуп ажалдап турган. Ажылчынарнын аар-берге болгаш эрге-шөлээ чок байдалы-биле оон танышкан чоруп болза, капитализм тургузушкуну көөр хөөн чок чорукту оон угаан-бодалыга хайныктырган. Бичангаш Готвальд ажалчы чоннарын хосталгазы дээш демселдин оруунга шитириле-биле болгаш чайгылыш чогу-биле кирген. 1912 чылдан эгелээш Готвальд аныяктарың революстуг шимчээшкнниң идепкейлиг кирип, марксизм-ленинизмниң чыгыш чоннарын хосталгазы дээш демселдин оруунга шитириле-биле болгаш чайгылыш чогу-биле кирген. 1912 чылдан эгелээш Готвальд аныяктарың революстуг шимчээшкнниң идепкейлиг кирип, марксизм-ленинизмниң чыгыш чоннарын хосталгазы дээш демселдин оруунга шитириле-биле болгаш чайгылыш чогу-биле кирген.

1921 чылдын майда Чехословакиянын социал-демократтыг партиянын чөөн кезээ Чехословакиянын коммунист партиязы кылдыр тускайлап тургустунган. Клемент

Клемент Готвальд

Готвальд оон үнделикчилериниң бирээзи болган.

Чехословакиянын коммунист партиязынын хөгжүлдизиниң баштайгы үези — 1922—1929 чылдар болза, партиянын иштинге турган социал-демократтыг идеологияга удур, оппортунизмге удур демселдин үези турган. Ол болза, партияны большевикчилер дээш демселдин үези турган. Клемент Готвальд ол үедө Словакиянын партия органы «Ядыларны шыны» деп солунук редактору болуп турган. Чехословакиянын коммунист партиязынын (ЧКП) удуртулганынга турган оппортунист шугумга удур шитирилгилер демселди чорудуп турган. Готвальдини долгандыр партиянын большевикчи кезээ сырый катыжып турган.

1925 чылда Готвальд компартиянын Төп Комитетиниң кеңигүңгө сонгуткан болгаш ТК-ның Политбюрозунун кеңигүңгү болуп берген. Ол болза, компартияны улам быжыглаарынга, ол партияны большевикчилеринге улуг ужурудузай болган. ЧКП-га удур нийти шыныккыны чоруткан оппортунист узуткаачылары 1928 болгаш 1929 чылдарда илереткен болгаш чылча шапкан ЧКП-ның 1929 чылда болган беш дугаар съездини Клемент Готвальдиге баштадыр партиянын чаа удуртур черин сонган. Оортан бээр Чехословакиянын компартиязы большевикчи орук-биле тендеш дивейн чоруп, Чехословакиянын ажалчынарнын болгаш бүгү ажалчы чоннарының эрге-ажыктарын быжы-биле камгалап келген.

1929—1934 чылдарын үезинде, эконом кризисиниң тидиг үезинде ажалчы чоннарын аңгы демселдин бүгү хевирлерин ажалдап турган, Готвальд улус чонун эрге-ажыктарын камгалаар талазы-биле

партиянын демселдин баштап турган. Фашизмге болгаш дайынга удур демселеринге Готвальд чонун кыйгырып турган. Гитлержи агрессиянын айылындан Чехословакиянын хамаарышпас чорун болгаш хосталгазын камгалаарынын калбак демократтыг фронтуну Готвальдиниң удуртулганы-биле тургустунган.

Чехословакиянын хамаарышпас чорунга айыылдын үезинде 1938—1939 чылдарда Готвальдиге баштапкан компартия республиканын хосталгазы болгаш хамаарышпас чорун дээш демселди чаңгыс минутта-даа соксатпайн турган.

Чехословакия-биле Совет Эвилелинин аразында бот-боттарынга дузалажыр дугайында 1935 чылда чарган керэни өзугаар Чехословакияга ССРЭ шериг дузаламчызын көргүзериңге белен деп эш И. В. Сталинниң саналын президенти турган Бенешке Готвальд ол дүшкүрүлүг үедө ламчаткан. Бичалза-даа Чехословакиянын ышчаардагы чагыркыч бөлүктери совет дузаламчыдан ойталап, бузарбаж дужуп беринишкиге киргенер. Ол чорук Чехословакияны баштай чарып аңгылаарынга, оон соонда 1939 чылда ону фашист Германиянын шуут эжелеп алырынга чедирген.

Коммунист партияны болгаш оон баштыңчызы Готвальдиниң кыйгыры-биле Чехословакиянын улустары фашисттик эжелекчилерге удур маадырлыг демселди калбарткан. Совет Эвилелинги фашисттик Германияны оор өзү-биле халдаанынын соонда ол демсел улуг хемчээл-биле калбарган. Гитлержи шериглерге удур Совет Армияның бүгү делегейге төөгүлүг тиңелгелери чехословак улустун дүргөн хосталгыларга бүзүрелин күштелдирген. «Хосталга Чөөңүктен келр. Ону биске Сталин бээр» деп чехтер болгаш словактар чугалап турган.

Совет Армия Чехословакияны хостааш, чуртту демократтыг үндизинер-биле тургузар арганы чө-

хосовак улуска берген. Өскерликни улуг буржуазия күрүнеин болгаш националдык амыдыралындан чайлатынган болгаш эрге-чагырга ажалчы чоннарың холунга кирген.

1945 чылдын апрельде улус демократтыг Чехословакиянын бир дугаар чазаа тургустунган болгаш ол чазактын составына Готвальдини баштадыр коммунист партиянын төлээлекчилери база кирген. Чехословакияга улус демократтыг тургузушкун баштайгы чылдарында чорутулуп турган бүгү демократтыг чарытталарынын соруку кириктичи эш Готвальд болуп турган.

1946 чылдын парламент сонгулдаларынын соонда Готвальдиге баштапкан чаа чазак тургустунган. Коммунист партия болгаш чазак калбак ажалчы массаларың деткичезинге даанып алгаш, улус демократтыг тургузушкуну улам быжылаарыңче быжы-биле кирген.

Чехословак реакция американгли империализмин күткүлү-биле Чехословакияга капитализмин катап тургузарын каш удаа оралдажып турган. 1948 чылдын февралды Готвальдиниң чазан дужурер, ажалчы аңгыны эрге-чагыргадан чайладыр, чуртка капиталистиг Эзуруму тургузар сорулга-биле реакция шуут шавышкыны кылган. Бичалза-даа реакциянын ол бодалгазы буступ дүшкен. Улус демократтыг тургузушкуну камгалаарыңче компартиянын болгаш Клемент Готвальдиниң кыйгыры-биле ажалчы чоннар көдүрүлүп үнгеш, реакция-биле демселге тиңдеп үнгөн. 1948 чылдын февраль болушкунунун түнелдеринде ажалчы чоннар кудумчуларга «Бирээ-ийи, бирээ-ийи» деп марштал базарынын орунга «Гот-вальди, Гот-вальди» деп чаңгыс эп-сеткил-биле чыскалга марштал турганнар.

Февраль болушкуну болза, коммунист партияны болгаш эш Готвальдини долгандыр чехословак улусту улам сырый катыштырган. 1948 чылдын июлды Клемент Готвальд республиканың президентизинге чаңгыс үн-биле сонгутур-

ган. Оон-биле Чехословакиянын ажалчы чоннары коммунист партияны болгаш шынчы огу, ынак баштыңчызы Клемент Готвальдиге кызыгаар чок идеяны илереткенер. Ол үедө чурттуг политиктиг амыдыралынга база бир чугула болушкун — коммунист партия-биле социал-демократтыг партиянын катыжышкыны болган. Чехословакиянын ажалчы аңгызынын ол тиңелгези болза, ажалчы аңгынын чаңгыс эви дээш могаг-шылаг чок демесчиз Готвальдиниң ачы-хавыязы-биле чедип алдынган.

Февраль болушкунунун соонда чехословак улус компартиянын чингине шугумун боттандыраарыңче — социализм тургузушкунуңе кирипкен. Чехословакиянын ажалчы чоннары Готвальдиниң удуртулганы-биле ол оруктап чораш, улуг чедишкннери чедип алган.

Социализмин үндизинерин тургузарынын улуг сорулгаларын чедишкнниг боттандырышынан, Чехословакиянын улустарын тайбың дээш демселчилерин мурнку одуртулгаларга чоруп турар. Готвальдиниң чугаазы-биле чехословак улустун меделет турары болза: «Чехословак улус делегейиң чаа дайынын күзөөйи турар, ычангаш бодунун бүгү күштерин тайбын камгалаар дээш демселдин бүгү-делегей фронтунуңга бээр».

Чехословак улус бодунун бүгү чедишкннерин алдарыг компартиянын болгаш Клемент Готвальдиниң удуртулганы-биле чедип алганы эки бидир. «Сталин эвес болза, Совет Эвилели эвес болза, бистин хосталганын чок турар ийик, бистин хамаарышпас, улус демократтыг күрүневиң чок турар ийик, социалистиг тургузушкунуңе болуңмас ийик» — деп Готвальдиниң сөстөрүн чехословак улус кажан-даа утпас.

Чехословакиянын ажилчын аңгызынын эрес-маадыр чорунун дугайында кино

Эрткен чылын Карловых Варах деп черге Бүгү делегейин кинофестивалинде «Канналганнар» деп чехословак кино-чурукка шаңнал тывысман. Анык чехословак кино-уран чүүдүгө бо хире бедик үнелээшкин таварылга эвес.

Сценарист Кирхнер, тургузучу Фрич, оператор Тузар, композитор Стернвальд болгаш чогаадыкчы Бүгү коллектив делегейде эң эки совет кино уран-чүүдүнүн чаагай чачылдарын эдербишаан, 1931 чылда буржуазтыг Чехословакияга ажилчын аңгынын революустуг демиселинин болгаш эрес-ндим чорунун маадырлыг төгүзүн көргүскөн кинону чогаадып шыдаан.

Бүдүрүлгөдөн 450 ажилчыннарны үндүрер болгаш дардалды ам-даа күштелдирер дээн капиталистерни оралдажышкынына харыс кылдыр «Карлова Гуть» деп металлургия заводунун ажилчыннарнын ажил соксадышкынын чурукта уран-чечен чогаалдын хевирлери биле тодаргай көргүскөн.

1929 чылдын төңүзүндө капиталист чурттарнын үлөтүрүн болгаш көдээ ажил-агыйн экономика кризис хаара туткан, ол кризис дараазында чылдарда өзүп турган деп чүве билдингир.

Делегей капитализминин өзүп турар кризисин «ВКП(б)-нин XVI съездинде Төп Комитеттин политиктиг отчүдүгүн» эш Сталин долу характеристиканы берген.

Ол отчүтка улуг Сталин 1930 чылдын июньде чугаалааны:

«Ам — экономугу кризис капитализминин үлөтүрүлүг барык бүгү чурттарында, аграрлыг бүгү чурттарда. «Чечектелишкын» орунуга ажил-чоктарнын саны улугу биле өзүп турар». Оон ынай: Бо үнөи экономугу кризис болза, бараанын хөйүнү бүдүрүп үндүргенин кризис болур. Ол дээрге болза, рынок барааны сайгар хемчээлинден артыр үндүргени болур. Ол болза, пест-таавыны, одаашкынын, фабрика-завод кылгыларын, ашы-чеч чүүлдерин орулгазы чавыс денөөдө туруп турар, кол херектегилер, өске биле чугаалаарга улус массалар акаш биле садып алырындын хөйүнү бүдүрүп үндүргени ол болур. Капитализминин үезинде улус массаларнын садып алыр аргазы дыка чавыс денөөдө турар чүве төлөөдө, бараан, пест-таавы, тараа, оон-даа өске бараанынын «арткычылыгы» бедик өрткөргө артырар дээш капиталист складтарга артырар азы оон туржук узуткап чок кылар, бүдүрүлгөн кызырар, ажилчыннарны үзе санаар, ыңчаарга улус массалар болза, бараанын дыка хөйүнү үндүргөн ужурунда яды-түрөнгү байдалга таварып турар». (Чогаал, том 12, арин 236—238).

«Канналганнар» деп кинода ол кризистин хөй-хөй талаларын ың көргүзүп турар.

«Карлова Гуть» заводтун ажилчыннарнын яды-түрөнгү болгаш ажил-чок чоруу ажилчын аңгыны демиселче идип турар. Эң баштай ажил соксадышкынын, оон соонда революустуг тура-халышкын.

«Карлова Гуть» заводка болушкуннарны көргүзүп эгелээринин мурнунда чех монополистерин оон ынайга аажы-чанын тодаралып турар чоруктар кинога көстүр. Экранга, көрүкчүнүн мурнунга дашышкынниг хоорайнын чуруктары кончү дүргени биле көстүп турар. Бедирлешкек кудумчунун булуңда

бажыннарын бирээинде: «Уолл-стрит» деп бизжээн бижикигит. Өзүп турар делегей кризиси биле кол-баштыр Нью-Йорктун биржа черинде дүвүрээшкынн көргүскөн документальдыг кино көстүр; боттарынын хөрөңгиз дээш коргуп дүвүрээш акциялар тудукуларыннын барык-ла киж хевирин ышкынган кижилерин көөр бис... Ол документалдыг чуруктарда совет көрүкчү америк империализмин араатаныг, бужар-багы арнын көөр.

Оон соонда кинонун чорудулгазы Чехословакияже шилчир металлургиянын улуг заводу. Кап борбак бөлүк капиталистер күжүн дарлап тургаштыч санап четпес байлакты олардан алган металлургия заводунун ажилчыннары суугулар, прокат станнарыннын чанында ажилдап турар.

«Карлова Гуть» заводтун директорунун кабинетинде директор Аппель болгаш кол инженер Катрина. Компания черинден 450 ажилчыннарын ажилындан үндүрер деп айткышкын талынган. Аппель шитпирлиг эвес чорукту көргүзүп турар. Аппель завод комитетинин кежигүннерин бодунче келдиртип алыр болгаш ажилдан үндүрзе чогуур ажилчыннарын даязышкын олар боттары кылырын оларга сүмелп турар.

Завод комитетинин баштыгы ажилчын Франт, оон ролин артист Олдржих Лукеш кончүг эки ойнаан директорга ыңгыг чугаалаан:

—Дээрги директор, силерин оондур чүү-даа болбас! Ажилчыннардан чөпшөрөл чокка кымын-даа үндүрбес бис. Олар чүү дей-дир, ыңчаар кылар бис.

Кожайларнын ол бодалын Франттан ажилчыннар билеп алган соонда, заводтун хериминин иштинге хордап килснээшкынн чалгы өөскүп турган.

Концеринин баштаар чери шитпир чок директорнун орунуга чаа директор —Долдерерни тургускап (артист Карел Пейер).

450 ажилчыннар ажилдан үндүрткен дугайында дыңдалдыг массалар. Олар боттарынын ажилдагынын дугайында ап турганы аргажок бичи төлөвирлерин ышкынган. Оларнын өг-үлөзи—урулары, адеизи, кадайлары аш-өлүмгө таварышкан.

Капиталистерни туразында аажылашкынга удурланган эрес-маадырлыг демисели чуруктун көрүкчүлөрүнүн мурнунга калбарып турар.

«Карлова Гуть» заводка ажил соксадышкынын комитеди тургустыган. Комитеттин баштыгына коммунист Франта туруп алган. Завод ээлеринин ажилчыннары чурукташып шлюну Франтан аар балгылаза-даа, ол канчаар-даа аажык эрес-маадырлыг, күштүү биле ажилчыннарын демиселче сүрүк кирип турар.

Экранда — кайгамчык көргүзүг: Чехословакиянын өске черинге Гусинге ажил соксадышкыны биле эл-сеткил катыжышкынын митингиз.

Митингиде компартиянын удурткучдарыннын бирээи Антонин Запотоцкий чүве чугаалап турар.

Оон чугаалаан сөстери чалбышты биле дыңалып турар:

—«Карлова Гуть» деп заводка хөдөлип үнгөн болушкуннар дээрге капиталистерни бистин чуртун ажилчын чонуга удур үргүлүг чорудуп турганы атакаларынын бир

алдыр болур. «Карлова Гутьтин» ажилчыннары пролетариаттын революсучу армиязынын бирги одургаларында чорун турар болгаш ону бүгү ажилчын аңгы билеп алыр чорук эргежок чугула. «Карлова Гутьтин» ажилчыннары чүгдө боттарынын эрге-ажы дээш эвес, харын ол ышкык бүү пролетариаттын, бүгү ажилчын чонун эрге-ажы дээш демиселип турар. Ажил-чорудулгаларже шилчир херек. Бир эвес бо ажил соксадышкынын өске заводтар демисели биле декин шыдаар болза, ыңчаарда «Карлова Гуть» заводтун ажилчыннар тилээр. Ажилчын аңгы тилээр. Бистин кудумчуска база байрдал болур!

Антонин Запотоцкийни: ол өтүү билген сөстери өөрзөн үннер биле шыптынар.

Ажилчын аңгы бодунун демиселине канчаар-даа аажок туруштуг болгаш маадырлыг чоруун көргүсө-даа,—ажыл соксадышкыны болбайн барзы.

Кино кайгамчыкты биле дөстүр. Сөөлү көргүзүлгөдө көрүкчүлөрнун мурнунга ажилчыннарын канчаар-даа аажок улуг кылажы көстүп кээр. Ында революустуг тулушкуннарга кан-дег калкыан ажил соксадышкынын ады чок маадыр бар. Оларын одургаларын кырылда — «интернационал» чаагай аялгазы кутулар...

—Ол дээрге, келир үенин демдээр, а херек кырында—Чехословакиянын бо хүнүзү.

Острожка облазынын заводтарынын бирээинде 1930 чылдарда болган ажил соксадышкыны.

Ам бистин хүннеривисте, канналы шыкыканнар өөртүп сергедип кээр шыкы кинону көргөш, чалбыштыг революсучу чехословак улустун алдарлыг огу Юлкус Фучкин ССРЭ-ге чоранынын соонда 30 чылдарда бизжээн «Бистин даартагыныс ам бо хүн болуп турар чуртта» деп номунда кайгамчыктыг одургаларын сагынмас аргажок. «Совет номчукчуга чагаа» деп эге сөзүндө бо-дур, ол сөстөр:

«Бо-ла болгай, эеп чанып келдиис, каш-каш муң километрлер ыңдычче эвес, а харын каш-каш чылдар артычде дедир эеп чанып келдиис. Демги ол, 1917 чылдан бисти аңгылап турар чылдар. Силерниң ораны көргөн мээр карактарым, мээр эеп чанып келгенин соондан бээр маана эрги Европага хөйүнү көрүп мага ханган.

Ие, мөө малла, бодунун «аал-оранымга» хөйүн-ле көргөн мөө.

Мөөн кызгаар чок качылгалды болгаш аар-берге байдалды көрдүм, өлүмүн көрдүм, эң эки амдыралды чалалып алыр дээш шитпирлиг чорукту көрдүм, демисели болгаш демонстрацияларны көрдүм. Силерге көрүнгөн, силерин күш-ажылынары кичээнгейли биле хайгарал турар чүс-чүс мүн кириллерин арынарнын көрдүм, дардалды ап скарарыл күзөп чоруур куландырган пролетарийн көрдүм.

Бо хүн ажилчын чону бистин улуг Төрзөн чуртувугу үлөгерп биле бүгү делегейге тайбынын херээ дээш содаистиги нитилелди тургузуп турар Чехословакиянын ажилчын аңгызынын эрес-маадыр чорунун дугайында «Канналганнар» деп кино-чурук бистин областын көрүкчүлери улуг сонургал биле көрлөд.

В.Л. ФОНШТЕЙН.

Кореяда болушкуннар

Улустун армиязынын Кол командьлалынын дыңнады

ПХЕНЬЯН. Кореянын улус-демократтыг республиказынын Улустун армиязынын Кол командьлалынын август 2-де медээлэни болза, бүгү фронтларга Улустун армиязынын кезектери кыдат эки-турачыларнын сырый деткимчези биле дайзынга удур тулушкуннарын чорударын үргүлүчүлөп, оларнын дигрүк күжүгө болгаш техниказынга улуг чидиргерни таварыштырган.

Август 2-де америк ужар-чүүл база катап, кандыг-даа шериг объектилер чок тайбын корей хоорайлары болгаш суурларны бомбалаан. Оон түнелинде дыка хөй тайбын чурттакчылар өлгөн болгаш байлганнар.

ПХЕНЬЯН. Кореянын улус-демократтыг республиказынын Улус-

тун армиязынын Кол командьлалынын август 3-те медээлэни болза, Кореянын Улустун армиязынын кезектери кыдат эки-турачыларнын сырый деткимчези биле бүгү фронтларга америк-аңгли эжелекчи шериглерге болгаш лисынманчы армияларга удур тулушкуннар чоруткан.

Чөөн эриктерге Улустун армиязынын кезектери Вонсан портуңче чаза таварырын оралдашкан бир америк эсминети сугже дүлгөн.

Зениттик кезектер болгаш адыгжы аңчаларнын отрядтары кандыг-даа шериг объектилер чок чурттакчылыг пунктуларны араатанзы биле бомбалап турган, дайзынын он самолөдун андара атканнар.

(СЭТА).

Синьхуа агентилели Кэсонда чугаалажышкыннар дугайында

ПЕКИН. Синьхуа агентилелин Пхеньянда дамчыдып турары болза:

Кореяга боолашкынын соксадыр дугайында чугаалажышкыннар кылып турар төлээлекчилерин 18 дугаар хуралы августун 3-те Кореянын шагы биле 10 шакта эгелзэн болгаш КНО-нун чепсектиг күштеринин төлээлеринин саналып өзугаар 12 шак 50 минутада доозулган деп медээни корей фронтунун штабындан Пхеньянда бистин корреспондентивис алган.

Кызыгаарлаар шериг шугумун тургузарынын талазы биле америк таланын 18 дугаар хуралга кирип келген укур-дүрүм чок саналын Кореянын Улустун армиязынын болгаш кылат улустун эки-турачыларынын төлээлеринин баштыны

генерал Нам Ир хүлээвээн. Американнарнын ук саналын өзугаар алырга, кызыгаарлаар шугум болза, 38 дугаар параллельдин элзэн соңгу талазын дургаар тургустунар ужурул болуп турар.

Ийи талаларнын аразында кызыгаарлаар шугумуну 38 дугаар параллельди дургаар тургузарынын дугайында бистин таланын саналы болза, ам үеде корей фронтуда херек кырында болуп турар дайын байдалы биле чүгдө дүгжүп турар эвес, харын ийи талаларга хүлээп алдынын болгаш чөптүг болуп, база корей айтырыгын тайбын арга биле бүрүн шитпирлээринге кончү таарымчалыг санал болуп турар деп генерал Нам Ир ыңча дээш.

(СЭТА).

Корей парлалга Кэсонда чугаалажышкыннар дугайында

ПХЕНЬЯН. Солуннар Кореянын төп телеграф агентилелинин дыңналын парлап турар. Кэсонда чугаалажышкыннарнын канчаар чоруп турарын ук дыңнадыгга бизжигилзэн.

Боолашкынын соксадыр дугайында чугаалажышкыннарнын хөйүнү чугаалажып айтырыгларынын ийи дугаар чүүдүнүн талазы биле америк таланын элзэн туружуунун түнелинде, тодаргайларга кызыгаарлаар шугумуну болгаш чөпсөз дүжүртүнгөн турар зонаны тургузарынын дугайында чүүлдү талазы биле дугуржуга база катап чедип алдымандаш туруп берген деп ук дыңнадыгга чугаалап турар.

Чугаалажышкыннарын бүгү-ле аргалар биле узамдыктыранын оралжып турар. Тайбынга ынакшылыг бүгү улустарнын чүүлдүгү деп көргөн Маликтин суралгы саналында тодаргай илереп турар. Кызыгаалаар шугумуну 38 дугаар параллельди дургаар тургузарынын дугайында айтырыгы чугаалажып көөрүндөн америк төлээ Джой ойталаан болгаш ук шугумуну 38 дугаар параллельдин элзэн соңгу талазынга тургузарын негзэн. Ынчаангаш америк тала 13 муң дөрдөчкүн километр ажыг девискээрин Соңгу Кореядан хоора тырттып алырын оралдажып турар.

Корей айтырыгын тайбын арга биле шитпирлээрин америк тала бичи-даа күзөвейн турар-дыр деп чүвени корей девискээрже американнарнын ол шорбарлышкыны база катап көргүзүп турар.

Кореяга тайбынчалдылганы тургузарында Американын чагыркыч

бөлүктери удур-дыр деп чүвени өскөн черин эжелеп алыр дээш АКШ-тын оралдажышкыннары база катап херечилеп турар. Ынчал-ажок Кэсонда чугаалажышкыннар америк таланын элзеп турар туружууну ужурунда үстүр болза, оон бүгү уржуктарынын харысалгазын дөмөй-ле америк тала чүктээр ужурулду.

Кэсонда чугаалажышкыннарын корей улустун канчаар көрүп турарынын дугайында мурнуку чүүлдү «Минчжу Чосон» солун август 3-те парлап үндүргөн.

«38 дугаар параллельден ийи талаларнын боттарынын шериглерин харугда аткаралдып чайладыр» — корей улустун чаныш-сыныш чок негелдиз» деп аттыг мурнуку чүү-дүнде ук солунун бичин турары болза: АКШ-тын чагыркыч бөлүктери Кореяга тайбынчалдылганы күзөвейн турардыр деп чүвени кызыгаарлаар шугумуну 38 дугаар параллельди дургаар тургузарынын дугайында принципти Кэсонда америк таланын хүлээвейн турары база катап херечилеп турар. Боолашкынын соксадырын болгаш 38 дугаар параллельден ийи талаларнын боттарынын шериглерин харугда аткаралдып үндүрүн корей айтырыгы тайбын арга биле шитпирлээринче баштайгы базым деп корей улус санап турар болгаш ол принципти оюп кааптар дээш америк таланын кандыг-даа кажар аргалары чединшкн чок болуп турар. Корей улус бот-боттарын хүндүлгезирин болгаш чөптүг чоруктун принциптеринге үндөзүлгөнгөн тайбын дээш туржуп турар.

(СЭТА).

Кореянын бомбалаары үргүчүлөп турар

ПХЕНЬЯН. Кореянын хоорайларын болгаш суурларын америк ужар-чүүл ам он хүн үлзүшүр черлик өзү биле бомбалап келген. Пхеньянда чаза-тевишкыннер беш дүн, хүн улаштыр үргүчүлөп турар. Ук хоорайнын сырый чурттакчылыг районнарын американнар бомбалап-даа, агаардан алып-боолап-даа турарлар. Беш хүштерин дургузунда 500 ажыг киж хөйүртен болгаш 400 ажыг киж балыктаткан. Ук хоорайны июль 30-де болгаш 31-де америк самолөттарнын бомбалааны болгаш алып-боолааны бодунун кадыг дошкунунун талазы биле дайынчыл эгелзэниден бээр америк агаар маңыстарынын кылып турган бүгү халдашкындан-даа артык болган.

Августун 1-де, 2-де болгаш 3-те 100 ажыг америк самолөттөр ук хоорайже чаа-чаа халдашкын-

нарын кылган болгаш будуттар артадан чүс-чүс бомбаларны Пхеньячче аай-баш чогу биле октазынар. Августун чүгдө 3-түн дүзөинде америк өлүрүкчүлөрүнүн холундан 80 хире тайбын чурттакчылар өлгөн болгаш 50 ажыг киж балыктанган. Хөй-хөй бажынар, оон иштинде эмнегелер болгаш бичин уруглар бажынары база үрөнгилзэн. Пхеньянын кварталдарында бирээинге бэр бомбанын дөрт деггенин хайында 40 киж хөйүртен, өлүрткеннерин 18-ч бичин уруг, лар болуп турар.

Вонсан, Нампхо, Суньань, Мунхонь, Аньчжу, Аньвэнь, Хамчжонни хоорайлары болгаш өске-даа хоорайлары база оларнын чок кавыларын америк самолөттөр чаза черлик бомбалажышкыннарга болгаш алып-боолашкыннарга таварыштырып турарлар.

(СЭТА).

Тайбыннын пактызы дээш!

КУБА

НЬЮ-ИОРК. Пренса Континенталь агентилелин Гаванден (Кубада) медээлөп турары болза, тайбын дээш демиселин национал комитеди беш улуг күрүнелерин аразында Тайбыннын Пактызын чарар дугайында Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелинни кыйгырынын адаанда 612.299 ат салышкыннарын чыгган.

ФРАНЦИЯ

ПАРИЖ. Беш улуг күрүнелерин аразында Тайбыннын Пактызын чарар дугайында Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелинни кыйгырынын адаанда 224.468 киж адын салган. Сөөлү неделяларнын иштинде кыйгырынын адаанда ат салышкынын чыылдазы Униселе 75 муңдан 90 муң чедир өскөн.

ИРАН

ТЕГЕРАН. Августун эгезинге чедир беш улуг күрүнелерин аразында Тайбыннын Пактызын чарар дугайында Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелинни кыйгырынын адаанда Ирандан 1230 ат салышкыннары чыгдыган.

(СЭТА).

Вьетнамда дайын чорудулгазы

ШАНХАЙ. Вьетнамдын информация агентилелинн медээлөп турары болза, Вьетнамдын Улустун армиязынын шериглери чокта чаа Сайгон районун соңгу талазында стратегия талазы биле чугула чер болуп Транг-бом секторунда француз шеригни камгалал туружучу чаза шалкан.

Дайын анаа бир рота ажыг шериглерин өлүртүп когараан. Вьетнамдын шериглери ол черге бир куюк машинаны, ийи чүк машиназын чок кылган болгаш бир куюк машинаны кемдеткен. 3 чик пулеметтарны, 23 аар пулеметтарны, 2 муң ажыг винтовкаларны, он тонна минометтарны, 100 ажыг шериг керекселдерин болгаш радио дамчылыгынын хунаап алган.

(СЭТА).

Эжелеп чагырган француз шериглерин солдаттарынын Улустун армиязынын талазычө киргени

ШАНХАЙ. Вьетнамдын Улустун армиязынын кол штабынын төлээлекчинин медээлелин барымдалаш, Вьетнамдын информация агентилелинн медээлөп турары болза, бо чылдын баштайгы чартында Соңгу Вьетнамдын дагы районунда Вьет-Бака безин Вьетнамдын Улустун армиязынын талазычө дайзынын 1596 солдаттары киргенер.

(СЭТА).

Допчу медээлер

АДН агентилелинн медээлөп турары биле алырга, сөөлү ийи неделянын дургузунда Барын Берлинде ажил-чоктарнын саны 6700 киж чедир өскөн.

Финляндиянын парлалгаларынын медээлөп турары болза, өртөк болгаш шалын херээниң талазы биле чөвүлөд июль 19-та эгелеп цемент өртзөн 20 хуу база чурт будурүлгезирин хөвөн-саазын кылыгыг пестеринин—15 хуу улгытырп, хөзөвленикчилерин дилзэн хандырган.

Токио радиозунун медээлэни өзугаар алырга, Япониянын чазаа август 1-ден эгелеп аш-чөмнин кол продуктуларына хергелдерин өртзөн улгытырарын шитпирлзэн. Август бирден эгелзэш аш-чөм продукциясында хергелдерин өртзө ортумаа биле 18,5 хуу улгадыр.

«Синьвэньжибао» солунун медээлөп турары болза, ам үеде Шанхайда ажилчыннарга болгаш албан хаагычтарга 360 ажыг кезжэки школар ажилдап турар. Шак ыңдыг школар күрүнени болгаш хуунун бүгү улуг-улуг фабрикаларынын болгаш заводтарынын чанында ажытыгылаан. Кезжэки школарда 100 ажыг ажилчыннар болгаш албан хаагычтар өөренип турар.

(СЭТА).

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

АКШ-та коммунистерни истеп-сүрүп турары

НЬЮ-ИОРК. Компартиянын удурткучуларын истеп-сүрерин үргүлөдөйшан, АКШ-тын суд эрге-чагыргалары АКШ-тын компартиязынын национал комитетинин даргазы Уильям Фостерни хосталганы 10 муң доллар салышкыны күштүг эвес деп чарлаан.

Федеральдыг шиткекчи Конджер У. Фостерни август алдыга чедир 10 муң доллар хемчээлдиг чаа салышкынын кийнерин дужаган. Аңаа удурланар болза, ону кара-бажыга тудуп хорудаар деп турар.

Фостерни хостаар дээш кийрген баштайгы салышкыны хоойлудан дашкаар деп чарлаан «Хаммааты эрге дээш демиселин конгрессинин» салышкын фондуздан кийрген

деп чылдагаан биле күш чок болдурган деп чарлаан.

Ол чылдагааны ажыглааш, федеральдыг суд «Хаммааты эрге дээш демиселин конгрессинин» салышкын фондузунун хайгааракчы чөвүлелинн кежигүнүн, база салышкын фондузунга салышкын кирип турар кижилерин аттарын адал бээринден база катап ойталаан, даштыкы уктуг кижилерни камгалар талазы биле америк комитетти секретари Аберн Гринин база катап алды и дургузунда кара-бажыга хоругдаар деп шиткек.

Фондуга акаша салышкынын кирип турар кижилерин аттарын сөглөп бербзэн дээш үш ай иштин-

де кара-бажыга шитпиргеш хуу-саазын төндүрүп турар салышкын фондузунун хайгааракчызынга удур «судту хүндүткөвзэн» дээш федеральдыг прокурор Сейпод, Федераль Филди база катап буруудадырынын чаа суд чорудушкунун эгелеп чорудуп турар.

Федеральдыг шиткекчи Макгохи «судту хүндүлөп көрбөс чорук» ужурунда буруудатырган Филди алды айда кара-бажыга хоругдаар деп шиткен. Макгохинин тускай демдеглэни болза, Филд бир дууларгы шиткелин төндүргөн сөүлүндө ам ийи дугаар шиткелин эрттирер ужурул.

(СЭТА).

АКШ-тын коммунистг партиязынын удурткучуларын чаа тудуп хоругдааны

ВАШИНГТОН. АКШ-тын коммунистг партиязынын 11 удурткучуларын июль 26-да тудуп хоругдаарын дугайында шүүгү министрестервоу чарлаан.

Калифорний штатынын компа-

ниязынын комитетинин даргазы Уильям Шнейдерман, «Лос-Анжелоста даштыкы ызыгуурлуг кижилерни камгаларынын комитетинин» секретари Роз Черния, «Пип-

ло уорлд» деп Лос-Анжелоста үчүп турар Сан-Франциско солунун редактору Филип Коизил болгаш өскелер-даа хоругдатырганнар.

(СЭТА).

РЕДАКЦИЯНЫН АДРЕЗИ: Кызыл Шетинин кудумчузу, бажын, 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харысалгалыг редакторнун 3—62; харысалгалыг редакторнун 1-дү оралакчызынын, партия амыдыралынын, культура, литература болгаш уран-чүүл кидистеринин—3—88; харысалгалыг секретаринин, пропаганда болгаш агитация, көдээ ажил-агый, үлөтүр болгаш транспорт, чагаа кидистеринин—3—68; иштин информация, бухгалтериянын—3—65.

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИИ ОРГАНЫ

1951
август
10

ПЯТНИЦА
№ 157 (2331)
ӨРТЭЭ 20 КӨЛ

БО ХУНГУ СОЛУНДА:

Тараа белеткеленин дугайында эш И. В. Сталинга рапорт (1 арын).
Областын ховуларында дүжүт ажаап алышыкыны (1 арын).
Облкүүскомда (1 арын).
ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ:
М. Чамбал-оол. — Шийтпириниң күүселдизи дээш ажил (2 арын).

Ажылда инициатива болгаш турштут чорук (2 арын).
Областын бүүдүрүлгелеринде (3 арын).
Колхоз тудуунда (3 арын).
Д. Гонтарь. — Көдээ ажил-агый мурнакчыларынын дуржулганын чер

болганга непередил! (3 арын).
Кыдат улустун эки-турачылары — тийлетирбес күш (4 арын).
Улус демократиязынын чуртта-рында (4 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).

ПРОДУКЦИЯНЫҢ БОТ-ӨРТЭЭН ЧИГИГДИР

Бистин чуртувустун улус ажыл-агый улам ырай көдүрүлүшкүнүн болгаш техникти бурунгаар депшилгенин оруу-биле чайгылыш чок болгаш дүрген темпийер-биле бар чоруур. Дайын сөөлүндеги беш чылдарнын дургузуна продукциянын бүүдүрүп үндүрүлгези дыка хемчээлдерге көүдээз база ооң-биле чергелештир оон ассортиментизи калбарган, шынары экижээп, бот-өртөк чингезен.

Үлетпүрде чедишкн болза, технологияны сайырадыры база бүүдүрүлгенин культуразын бедилери дээш совет кижилерин демиселинин түңнели болур. Продукциянын бүүдүрүлгезин көүдөлдери, шынарын экижидери болгаш бот-өртөкти чингелдир дээш социалисттик чарыш бисте өзүлүг-ла бүү удушту болу берген.

Коммунисттик партия болза, үлетпүр-бүүдүрүлгелерге технологтуг корум-чурумну быжыглаарынче, продукциянын шынарын бедилеринин айтырылганынче улуг кичээлгеиниң шаг-үрүлгү салып келген база көдээ ажил-агыйнын хөгжүлдези, коммунизминин улуг тудугларынын тудуушкуну, бистин чуртувустун ажылчы чоннарынын чаагайжылдыгынын болгаш культуразынын өзүлдези болза бүүдүрүп үндүрүп турар продукциянын шынарын улам-на экижидериче бедик негелдени салып турар.

Бистин областын үлетпүр бүүдүрүлгелеринин эр, херээжен ажылчынары бодунун Төрээн чуртувун күчүшылдыан улам быжыглаар, ону улам-на чектелдир хөгжүдөр дээш үлетпүр-бүүдүрүлгелеринин бүүдүрүп үндүрүп турар продукциязынын бот-өртээн чингедир талазы-биле чаа-чаа эгелээшкенин болгаш өөрүнчүг чиктерин кылып турарлар.

Продукциянын бот-өртээн улам ырай чингелдизи болза, кылыгынын бирээзинин хевиринге чиг-этин, материалдарын болгаш оттулар чүүдүдүн чарыгалдын кызырганы-биле дыка хандыртынган турар ужурулуг. Ылангыяда областын тудуг трестизи 1951 чылдын 4 айларынын дургузуна тудугнун бот-өртээн пландан ажыр 8 хуу кылдыр, Туранын райүлетпүр комбинаты бирги кварталдын бүүдүрүп үндүрүп продукциязынын бот-өртээн 8 хуу, апрель айда 19 хуу кылдыр чингеткен. Авторанспорт конторазы, алгы заводду, Кызылдын электри станциязы продукциянын бот-өртээн база-ла дыка чингеткен.

Продукциянын бот-өртээн улам ырай чингелдеринин болдунар аргаларын дугайын мындыг чиктер база херечлел турар, чүл дизе, янзы бүү үлетпүр-бүүдүрүлгелерде кылдыр бир чангыс кылгы болза, чангыс ай эвес бот-өртөкти болуп турар. Чижээ, Кызылдын мебель фабриказы болза, база ол-ла мебельди кылып турар Туранын райүлетпүр комбинатын бот-өртөкти хөй кылдыр кылып турар. Ол-ла продукциянын шынары. 50 ийи чегге ангы-ангы кылдыр кылып турар болуп турган. Чурт үлетпүр бедик бот-өртөкти продукцияны бүүдүрүп үндүрүп турар бодунун үлетпүр-бүүдүрүлгелерин, база ол продукцияны дыка куду бот-өртөк биле хандырып турар мурнакчы черлерин дуржулганын чыглайлар турар. Ажил-агый организацияларынын удуртукчулары бүүдүрүлгенин чорудууганын материалдыг хөрөңгилер чарыгалдары дээш хынадалы диниздер, калкуляцияларын болгаш үчүттүн айтырылганын улам сонугап көөр, продукциянын бот-өртээн чингедир талазы-биле онаалгаларын күүсөлдезин дээш лун-бүү хынадалы чорудар ужурулуг. Шынгыс камналга болгаш хынамчалыг чорук үлетпүр-бүүдүрүлгө бүүзүнүн ажилынын кол хевирин болган турар ужурулуг.

Бүүдүрүп үндүрүп продукциянын бот-өртээн чингелдеринин бир кол негелдизи болза, цехтеринин база бүүдүрүлгенин ниити чарыгалдын шынары планналы болуп турар. Чамдык черлерде бо ажилчы чугула кичээп

гейни салбайн турар, харын чарыгалдын планын чогаалдып турар үеде чамдык бүүдүрүлгенин чарыгалдын эң-не биче хемчээлинге чедир кызырганын орунунга, харын ону бүү-ле арга-биле улгатырар хөөнүг болуп турар чорук-биле элтежип болбас херек. Цехтеринин болгаш бүүдүрүлгенин ниити чарыгалдын смедин кылдыр чарыгалды кызырганын бүү-ле аргаларын болгаш ажил-агыйнын курлавырларын өөренип тургаш кылдыр ужурулуг турбуже, чамдык райүлетпүр комбинаттарынын сметтерин областын чурт үлетпүрүнүн килдизи боду кылып турар чорук шын эвес. Моон хараазы-биле ук райүлетпүр комбинаттары кылдыр ажилдарын бүү-ле болдунар аргаларын билбес. Бо чорук болза, бот-өртөк чингелдеринин чавыс онаалгаларына чедир турар. Чижээ, чурт үлетпүрүнүн килдизи Туранын райүлетпүр комбинатында бот-өртөкти 1951 чылда 1,8 хуу чингедир кылдыр планнаан турда, райүлетпүр комбинаты бирги кварталда, херек кырында бот-өртөкти 8 хуу кылдыр чингеткен турган.

Кирер орулгаларын планын күүсөлдезинге улус ажил-агыйнын бүү-ле адырларында болгаш үлетпүр-бүүдүрүлгө бүүзүнге тус-тузу-биле продукциянын бот-өртээн чингедир улуг ужур-дузалыг болуп турар. Продукциянын бот-өртээн дыка чингелдизи болза, күш-ажылдын бүүдүрүлгезин бедиткени-биле, бүүдүрүлгө материалдыг чарыгалдарга камналганы дыңзатканы-биле база бүүдүрүлгелеринин кол хөрөңгилеринин ажылгалын экижиткени-биле бедик алдынган турар ужурулуг.

Продукциянын бот-өртээн чингедир талазы-биле онаалдын база кирип турар орулгаларын планын ниити-биле күүсөдип турар областын чурт үлетпүрүнүн чамдык бүүдүрүлгелеринде беэин бар болуп турар механизмнерин болгаш материалдыг хөрөңгилеринин ажылгалын экижидер дээш чогуур демиселди чорутпайн, бүүдүрүлгө улуг-улуг чидирилгени болдуруп база чарыгалдын кудуладырын хандырбайн турар үлетпүр-бүүдүрүлгелер бар болуп турар. Чижээ, Тожунун райүлетпүр комбинаты. Кызылдын алгы заводу күрүне хөрөңгизин ажил-агыйны эвес чарыгалдар чорукту болдуруп турган база чамдык бүүдүрүлгелерде машиналарын азын турар база янзы-бүрү организим-техник талазы-биле бедик кылбап чоруктарын ужурундан дериг-херекселдер ажылгалынмайн турар фактылар ам-даа бар. Бо чорук ажылды чавыс түңгелге чедир.

Партия, ажил-агый болгаш проф-эвилел организациялары болза, продукциянын бүүдүрүлгезин көүдөлдери, шынарын экижидер болгаш бот-өртээн чингедир дээш чарышты улам калбартыр хүлээлгелиг. Бүүдүрүлгенин чаартыкчыларынын үңгелг инициативазын бүүгү талазы-биле деткири, мурнакчы дуржулганы пропагандалаар болгаш непередир. Массага партия-политикти ажилды экижитпашаан, партия организациялары күш-ажылды коммунисттик өзү-биле көөр чорукка кижилерни кижизидер, кичүг эки шынарын продукциянын кылып үндүрүп изиг чүтүкүдү көдүрер ужурулуг.

Эш Сталиннин айтышыкынын удурутулга болдуругу партия, ажил-агый организациялары, бистин үлетпүрүвустун бүүгү ажил-агый чылары продукциянын шынарын улам ырай экижидилгезинин дугайында хүн-бүүрүнүн сагыш-салышыкынын илергейлээр ужурулуг. Продукциянын шынарын экижидер болгаш бот-өртээн чингедир дээш демисел болза, бистин чуртувустун экономиказынын улам ырай көдүрүлүшкүнү дээш, ажилчы чоннарын чаагайжылдыгынын өзүлдези дээш, коммунисттик тургузушкунга чаа-чаа чедишкенин дээш демисел ол болур.

МОСКВА, КРЕМЛЬ ССР Эвилелинин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы эш Иосиф Виссарионович СТАЛИНГА

Украин ССР-нин Днепрпетровск облазынын эр, херээжен колхозчулары, МТС-теринин совхозтарын ажилдакчылары тараа белеткеленин күрүне планын (кукуруза биле чинге-тараа чокка) эрткен чылдааындан 25 хонук бурунгаар хуусаа бетинде күүсеткенин эргим Иосиф Виссарионович, Силерге илеткеп тур бис. 1950 чылга денээрге 7.673 муң пуд тараа хөйүнү, үңгелг аш-чем культуразы — кызыл-тасты 12.648 муң пуд хөйүнү күрүнеге дужааган. МТС-терин ажилдап бергени дээш тывыскан сметтарын талазы-биле күрүнеге тараа дужаарын колхозтар үргүлчүлөп турар. 1952 чылдын дүжүдүнге кыш ажилдыр болгаш чазын чажып талырынга хергелээр бедик шынарлыг, үрезинер-биле областын колхозтары, совхозтары боттарын бүрүн хандыртынган.

Баче колхозтарын улгатырар, оларны организас, ажил-агый талазы-биле быжыглаар дугайында чорутунган ажил чер ажилынын культуразын бедидеринге, бо чылын көдээ ажил-агый культураларындан бедик дүжүт өстүрүп алырынга дузаламчы болган.

Бо үеде областын колхозтары мал чеми, магадылал, курлавыр, үрезин болгаш ниитинин өске-даа фондустарын урурын чорудуп турар. Артельдерин ниити байлаан көүдөтпашаан, бүүдүрүлгенин тудугларын, колхозтарын электри станцияларын, суггарылга системаларын, хөөлбектерин тудуп тургузарынга, хову камгалалын ыяш куржагыларын тургузарынга хууаашпас фондуу болгаш акша орулганы бедитпашаан, колхозтар ниитинин ажил-агыйын быжыглаарында болгаш хөгжүдүрүлгенин үндөзүлгө колхозчуларынын материалдыг амьдаралынын денелин улам бедилерин, күш-хүнүнге натура болгаш акша орулга бээрин улгатырарын хандырып турарлар.

Эр, херээжен колхозчулар, МТС-терин ажилдакчылары, көдээ ажил-агыйнын тускай эртемчилер көдээ ажил-агыйнын кол сорулгазы — көдээ ажил-агыйнын бүүгү культураларын дүжүдүн дыка бедидерин, ниитинин ма ынын Заш санын, оон продуктулуун дыка өстүрери-биле кады дүрген көүдөлдирин хандырарынче улганган боттарынын хемчеглерин ап турар.

Днепрпетровск областын колхозтары, совхозтары кукуруза, тарымал тоорук болгаш көдээ ажил-агыйнын өске-даа продуктуларын дужаарынын планын хуусаа бетинде күүсөдирин, база ол ышкаш ниитинин ма ажилынын үш чыл планын чедишкенин күүсөдирин, кыш ажилды тарыыр культуураларын чажып тарырынын, ангыс, кур чер андырлагы: өй-шаанда бедик шынарлыг чорудуп, ооң-биле 1952 чылда көдээ ажил-агыйнын бүүгү культураларындан бедик дүжүт алырынын быжыг суурун салырын эргим эш Сталин, Силерге таңгыраглап тур бис.

Украинанын КП(б) Днепрпетровск обкомунун секретари **КИРИЛЕНКО.**
Ажилчы чоннар депутаттарынын Днепрпетровск облкүүсөмунун даргазы **ФИЛИПОВ.**
Белеткедер Министерствозунун Днепрпетровск областа төлөззи **КИЯШКО.**
Днепрпетровск областын көдээ ажил-агый эргелелинин начальниги **БЛАЖКО.**

Областын ховуларында дүжүт ажаап алышыкыны

Номбайнерларнын социалистик хүлээлгелери

Танды районун ховуларында бедик дүжүт быжып эгелээн. Тараа ажаап алырынын түлү үези эгелээн. Бай-Хаак МТС-тин комбайнерлары тараа кезилдезинге киреринин мурунда бедиткен социалистик хүлээлгелерин алганнар. Комбайнер эш А. Бобков бо чылын бир муң гектар черин дүжүдүн чүгүле эки шынарлыг кылдыр ажаап алырын хүлээген. Ол ышкаш эш Дремлюков—800 гектарын, эш И. Ряскин — 600 гектарын, эш Седельников «Коммунар» деп комбайн-биле 500 гектар черин тараазын ажаап алыр деп тус-тус хүлээлгелерин алганнар.

МТС-тин администрация чери колхозтар баштаар черлери-биле кады комбайн агрегаттарында ажилдаар эш эки кижилерин шийип тургускан.

С. ТУШКОВ.

„Кызыл туку“ колхозтун ховуларында

Улуг-Хем районун «Кызыл туку» көдээ ажил-агый артели бедик дүжүт ажаап алышыкыныче август 1-де эгелеп кирипкен. Баштайгы хүнде колхозтун тараа ховузуна бир тараа кезер машиналыг 10 киж ажилдап хүнээ. Ол хун тараа кестирип турган коммунист Савай 3 гектар черин тараазын кестирген.

Хову бригадирин Монгул-оолга удуртурган тараажылар таразы баштайгы хүнден эгелеп чидирит чокка ажаап алыр деп шийтпирит ажилдап кирген. Тараа кезилдезин баштайгы хүнүнде коммунист Арагачы 500 снопту баглап, тургускан.

Тараажыларын ортузунда агитас ажилы ол-ла хүнден эгелеп чоруп эгелээн.

К. САНЧЫ.

Тарааны кезип кирипкен

БАЙ-ХААК. (Телефон-биле). Танды районда Ленин аттыг колхоз бо чазын тараа культураларын тарылгазын район иштинге өске колхозтарны мурнал дооскан болгаш тарылга планын 106 хуу күүсеткен.

Ленин аттыг колхозтун кезигүнеринин чазын үндүрген күжеңишкенин халас Барбаан. Колхозтун ховуларында элбекшилдиг чаагай

Е. АРСЕНЬЕВ.

Дүжүт ажаап алышыкынын баштайгы хүннеринде

ЧАА-ХӨЛ. (Телефон-биле). Районун «Бурунгаар» колхоз дүжүт ажаап алышыкынын кирге-ле үш хонган. Колхозчулар 12 киж хон кадыры-биле баштайгы хүнде тараа кезип кирген, дараазында хүнде тараа кестирер 2 машина ажилдап кирген.

Август 8-ке чедир 21 гектар кызыл-тас кестирген. Алытын тараа кестирер машиназы-биле машинист Шогжал хүнде 3,5 гектар тараа кезер тургаш, 4 гектар чедир кестирип турар. Колхозтун тараазынын дүжүдү бо чылын элбекшилдиг болуп турар. Август 9-та тараа бастырылганы эгелээн. Колхозчулар баштайгы тарааны күрүнеге кирир.

А. ШААЛЫ.

ОБЛКҮҮСКОМДА

„Областа мал ажылынга быжыг чем суурну тургузар хемчетлер дугайында“ областын ажилчы чоннарынын депутаттар Совединиң III сессиязынын шийтпирин Танды районун күүсөдип турасынын дугайында

«Областа мал ажылынга быжыг чем суурну тургузар хемчетлер дугайында» областын ажилчы чоннарынын депутаттар Совединиң III сессиязынын шийтпиринин күүсөлдезин дугайында Танды райкүүсөмунун даргазы эш Ивановтун илеткелин дыңнааш, Танды районун багай күүсөдип турарын облкүүском демделгезен.

Районун колхозтары мал чемнери-биле хандыртынаанынын түңнелинде 1950 чылдын кызынында 1659 баш мал өлгөн, ол болза, мал ажылын хөгжүдеринын күрүне планын күүсөдиринге шаптыктыг болган.

Бо чылдын июль 1-де мыйыстыг бодалдын планын—96,3 хуу, оон иштинде инектеринин—88,0 хуу, чыгыны—99,3 хуу, оон иштинде кулунарын—72 хуу күүсеткен. Районда 9 колхозтардан мыйыстыг бодал мал планын 7 колхоз, чыгы малдын 6 колхоз, хөй, өшкүнүн 3 колхоз, хаванынын 2 колхоз күүсеткен. «Плания революцини» колхоз мал өстүреринин планын кедергей багай күүсөдип, кышкы үеде чем чогувандан дыка хөй мадлар өлгөн.

Райкүүском болгаш көдээ ажил-агый килдизи эрткен чылдын мал кыштагалдындыкынын болуп чогуу тургундун үндүрбөз болгаш бо чылдын колхозтарын мал чемнер-биле хандырарын планын күүсөдиринге чогуур хемчеглерин албайн турар. Колхозтар мал чемни—корне-плодтар тарылгазынын планын—38 хуу, силос культураларынын планын—6 хуу, хөй чылда үнер сиптенер тарылганын чүгүле 27 хуу күүсеткен болуп турар. Колхозтар болгаш МТС мал одарын болгаш сиптенер шөлдерин экижидеринин доктаатынган планын күүсөдиринге. Ычангааш боду чоруур болгаш тракторнун делем алыштыг сиптен кезер машиналарынга сиптен шөлдерин белеткээр. Силос белеткээр онгарларны чогуур өйүндө белеткеевин, силос салышыкынын хождудуу турар.

Райкүүском болгаш районун көдээ ажил-агый килдизи сиптен кезилдизин чогуур өйүндө калбартып чорударын хандырбаан. Сиптен кезилдизинин ажилын июль 15-те эгелеп тургаш, чүгүле июль 25-те кирген. Сталин аттыг колхоз сиптен июль 27-де кезип эгелээн. Оон түңнелинде Танды районун сиптен кезилдизинин планын июль 25-те чүгүле 26,3 хуу, силос салышыкынын 23,7 хуу күүсеткен. «Победа», Ленин аттыг, Сталин аттыг колхозтарда сиптен кезилдизини онза багай чоруп турар.

МТС болгаш машина-мал ажылынын станциязы тракторларны, машиналарны сиптен кезилдизинге болгаш силосаашкыныга чогуур өйүндө белеткээрин хандырбаан. МТС-тин боду чоруур сиптен кезер машиназы-техник талазы-биле четпезинден 15 хонукта чүгүле 25 гектар сиптен кезип, үргүлчү үрелип турар. Оларны өптээрин организаставайн турар. Ычангааш машина-мал ажылынын станциязы Танды районун колхозтарына сиптен кезер планын чүгүле 56,3 хуу күүсеткен. МТС биле машина-мал ажылынын станциязы чемнер силос-таарыныче амдыга чедир кирбөөн, ол ажилды үзереинге чедирип турар. Райкүүском биле районун көдээ ажил-агый килдизи МТС-тин ажилы ханы кирбейн, ында сиптен кезилдизиниң байдалын билбес болгаш МТС-ти четпес удуртуп турар.

Сиптен кезилдизинде болгаш малга чемнер силосаашкынында күш-ажылдын организастаашкыны кедергей багай тургустунган. Сталин аттыг колхозта кандыг-даа чылдааган чокка 50 ажыг кижит ажилга киришпейн турар. «Сталинчы орук» колхозта 20 ажыг херээженер урууглар яслин чогувандан ниитинин ажилынга киришпейн турар. Колхозтарда сиптен кезер машиналарны бүрүн ажыглавайн турар, чижээ, «Сталинчы орук» колхозта алытын сиптен кезер 7 машиназынын чүгүле 4-ту ажилдап турар. Кол кадыры-биле сиптен кезер чангыс-даа колхозта чорутпайн турар. Малга чемнер белеткээр

Районда колхозтарын болгаш МТС-тин сиптен белеткеленин болгаш силос салышыкынын облкүүскомдан бадылаан графинин болгаш планын чайгылыш чокка хандырарын, дүжүт ажаап алышыкынын үезинде күш-ажылды чөп организастап тургаш малга чемнер белеткеленин сохтапайн үргүлчүлээрин; сиптен ажилына иштики ажилдарды болгаш ийи дугаар чергенин ажилдарында турар колхозтарны кириштирерин; август 5-тен орай эвесте колхоз бүүзүнге урууглар яслилерин организастааш, урууглуг херээженерин сиптен белеткелинге киририн организастаарын; хову ажилынын бригадаларын чемнер белеткелинге шына ажилгаарын; хову бригадаларынын бригадирлери ажилдын түңнелин үндүрүп, бүүдөр ажил нсрмаларын колхозчу бүүзү ажыр күүсөдирин чедип алырын; колхоз бүүзүнге эки үчүттү болгаш белеткээр сиптен чогуур өйүндө хүлээп ап, ону шына чарыгалдарын организастаарын; колхоз бүүзүнге, бригада бүүзүнге, тус-тус колхозчу бүүзүнге социалистик чарышты калбартырын хандырарын; улус ажил-агыйнын кол адары—мал ажылын хөгжүдериинге быжыг чем суурну тургузарынын ажил-дузанынын дугайында агитас-массалыг ажилдарны күштелдерин Танды райкүүсөмунун даргазы эш Ивановка болгаш районун көдээ ажил-агый килдизинин эргелекчизи эш Нуджинага дааскан.

Сиптен кезер шөлдерин болгаш оदारларны калбартыр хемчеглеринин планын доп-дораан ажилдап кылырын база оон дүжүттүу бедилерин Танды райкүүсөмунун даргазы эш Ивановка дааскан. Хөй чылда тараа сиптенерин тарылгазын көүдөлдир сорулга-биле 1952 чылда колхозтарга черлик люцерна участкаларын үзерин чедип алырын айтырар.

Мал чемп белеткээринин бригадазы

Чөөн-Хемчик районун Чыргакыда «Коммунистче орук» колхозта мал чемп белеткээринин бригадаларынын иштинде бир бригаданы коммунист эш Көкөй удуртуп турар. Бригада кыска хуусаанын иштинде 364 га черин сиптен кескен, 298

С. КЫЗЫЛ-ООЛ.

Шахтёрлар хүнүнге уткуштур

Нарын алдын уургайынын ажилчынары, инженерлери болгаш техниктери Шахтёрларнын хүнүнге чедишкенин ужуражы-биле 30 чылдын 8 айларынын бүүдүрүлгө планын хуусаа бетинде, август 26-да күүсөдир деп хүлээлгени алганнар. Нарынчыларын ол патриоттук эгелекчи саналын бистин областын да үлетпүрүнүн бүүдүрүлгелеринин бүгү коллективтери изин-биле деткип турарлар.

Чинге-Каыт алдын уургайынын кол

А. ЛЕПЕШКИН.